

ÅRSMELDING FOR NORM 2001

OVERVÅKING AV ANTIBIOTIKARESISTENS

Norsk overvåkingssystem for antibiotikaresistens hos mikrober (NORM) ble i 2001 utvidet med 10 nye deltagere til å omfatte følgende 20 mikrobiologiske laboratorier:

Referanselaboratorier:	Bakteriologisk Avdeling, Folkehelsa
Regionlaboratorier:	Ullevål Sykehus Rikshospitalet Haukeland Sykehus Regionsykehuset i Trondheim Regionsykehuset i Tromsø
Sentrallaboratorier:	Aker Sykehus Sentralsykehuset i Østfold, Fredrikstad Sentralsykehuset i Akershus, Lørenskog Oppland Sentralsykehuset, Lillehammer Bærum Sykehus Buskerud Sentralsykehus, Drammen Vestfold Sentralsykehus, Tønsberg Telelab A/S, Skien Vest-Agder Sentralsykehus, Kristiansand Sentralsykehuset i Rogaland, Stavanger Sentralsjukehuset i Sogn og Fjordane, Førde Fylkessjukehuset i Molde Innherrred Sykehus, Levanger Nordland Sentralsykehus, Bodø

De fleste norske laboratorier er inkludert og NORM dekker Norge geografisk. Det gjenstår fortsatt 6 laboratorier, disse er blitt invitert til å delta f.o.m. 2002.

Følgende overvåkingsopplegg ble gjennomført i 2001:

Luftvegsprøver	<i>Streptococcus pneumoniae</i> <i>Haemophilus influenzae</i> (3 alternative metoder)
Sårprøver	<i>Staphylococcus aureus</i>
Urin	<i>Escherichia coli</i> <i>Klebsiella</i> spp. <i>Enterococcus</i> spp.
Faeces	<i>Salmonella</i> spp. <i>Shigella</i> spp. <i>Yersinia enterocolitica</i> <i>Campylobacter</i> spp.
Blodkulturer	<i>Streptococcus pneumoniae</i> <i>Staphylococcus aureus</i> <i>Escherichia coli</i> <i>Klebsiella</i> spp. <i>Enterococcus</i> spp.

Resistensovervåkingen i 2001 var omfattende og krevende for spesielt de nye deltagerne, men alle laboratoriene gjennomførte det planlagte opplegget.

UTADRETTET VIRKSOMHET

NORM publiserte i 2001 sin første rapport om forbruk av antimikrobielle midler og forekomst av resistens i Norge (NORM/NORM-VET 2000). Rapporten ble laget i samarbeid med NORM-VET og fagpersoner fra en rekke andre institusjoner. Rapporten er blitt distribuert til alle mikrobiologiske laboratorier i Norge, alle medlemmer i foreningene for infeksjonsmedisin og mikrobiologi, alle norske kommuner, forvaltningen, samt fagpersoner i inn- og utland. NORM-VET har likeledes utsendt rapporten til aktuelle mottagere innen dyrehelse og matproduksjon i norsk landbruk.

NORM-dagen ble arrangert 15. november med bred deltagelse fra det mikrobiologiske miljøet. Det er imidlertid et problem at de kliniske miljøene i liten grad stiller opp til tross for invitasjon til alle infeksjonsmedisinske avdelinger og annonsering i MSIS og på annen måte. Programmet omfattet gjennomgang av endelige resultater fra 2000, foreløpige resultater fra 2001 og planlegging av overvåkingen for 2002. I tillegg holdt Henrik C. Wegener fra det danske overvåkingssystemet DANMAP et faglig innlegg om bruk av overvåkingsdata i det resistensforebyggende arbeidet.

Representanter for NORM har i 2001 deltatt / presentert materiale på følgende nasjonale og internasjonale møter:

Norsk forening for farmakologi og toksikologi, Beitostølen
Norsk forening for sykehushygiene, Trondheim
Norsk forening for infeksjonsmedisin og Norsk forening for medisinsk mikrobiologi, Tønsberg
European Society for Infectious Diseases and Clinical Microbiology, Istanbul, Tyrkia
EU-konferanse om antibiotikaresistens, Visby, Sverige
Scandinavian Society for Antimicrobials Chemotherapy, Malmø, Sverige
National Committee for Clinical Laboratory Standardisation. Tampa og Boston, USA

I tillegg har NORM deltatt på lokale arrangementer i ulike deler av landet.

NORM vil i løpet av 2002 etablere eget nettsted der relevant informasjon skal gjøres tilgjengelig for allmennheten.

ORGANISERINGEN AV NORM

Datainnsamlingen i NORM skal hjemles i Helseregisterloven, og det må derfor utarbeides egen forskrift for virksomheten. NORM har i 2001 levert utkast til forskrift for NORM og senere gitt tilbakemelding på departementets bearbejdede utkast. Arbeidet med forskriften vil fortsette i 2002. NORM har videre vært høringsinstans for nye forskrifter for henholdsvis grossistbasert og reseptbasert legemiddel-registrering. Informasjon fra slike registre vil være viktig i det videre arbeidet for å motvirke antibiotikaresistens.

NORM har siden opprettelsen vært organisert som et frivillig samarbeid mellom deltagerlaboratoriene under ledelse av NORM sekretariatet ved Mikrobiologisk Avdeling, UNN (tidligere RiTØ). Sekretariatet har i samarbeid med en referansegruppe planlagt aktivitetene i NORM og trukket opp retningslinjer for bruk av data. Referansegruppen har i oppbyggingsfasen av NORM vært sammensatt av representanter for de mikrobiologiske laboratorier på ulike nivåer samt Norsk forening for medisinsk mikrobiologi.

I 2001 har det vært arbeidet aktivt med videreutvikling av organiseringsmodellen for NORM. Referansegruppen har utarbeidet et dokument som definerer rammene for virksomheten i NORM. Hensikten med dokumentet er at det samlede fagmiljøet skal føle eierskap og tilhørighet til NORM. Videre er det f.o.m 2003 planlagt å avløse noen av medlemmene med representanter for andre fagmiljøer så som infeksjonsmedisin, allmennmedisin osv. Ved å definere klare kjøreregler for NORM ønsker man å forebygge konflikter omkring rettigheter til informasjon og fremme forskning og annen bruk av data. Referansegruppens dokument er sendt ut til høring hos alle deltagerlaboratoriene og arbeidet vil bli oppsummert i løpet av 2002.

REFERANSEGRUPPEN FOR NORM

Referansegruppen for NORM hadde følgende medlemmer i 2001:

Asbjørn Digranes, Haukeland Sykehus
Reidar Hjetland, Sentralsjukehuset i Sogn og Fjordane
Eirik Holten, Sentralsjukehuset i Akershus
E. Arne Høiby, Folkehelse
Inger Sofie Samdal Vik, Norsk forening for medisinsk mikrobiologi

Det ble avholdt 3 møter mellom referansegruppen og sekretariatet i NORM, i tillegg hadde referansegruppen separate møter om organiseringen av NORM. Referansegruppen blir sittende uendret i 2002 for å slutføre arbeidet med organisasjonsplanen.

SAMARBEID MED ANDRE ORGANISASJONER

NORM har i 2001 hatt et godt samarbeid med nærstående organisasjoner så som Arbeidsgruppen for antibiotikaspørsmål (AFA), NORM-VET, Norsk forening for medisinsk mikrobiologi og Kompetansesenter for påvisning av antibiotikaresistens, RiTØ. Det er ønskelig med tettere samarbeid med de kliniske miljøene og dette vil forhåpentligvis bli enklere når slike grupper blir representert i referansegruppen for NORM. NORM har god kontakt med tilsvarende organisasjoner i de andre nordiske land, men det er problem at NORM ikke er Norges representant i det europeiske overvåkingssystemet for antibiotikaresistens (EARSS). Manglende representasjon i EARSS hindrer at relevant informasjon når ut til det norske miljøet og at Norges deltagelse i det europeiske samarbeidet vanskeligjøres. NORM vil i løpet av 2002 opprette medlemskap i NCCLS.

PROSJEKTER I NORM

Norske pasienter tilbys kirurgisk behandling i utlandet og dette organiseres via Rikstrygdeverket (RTV). Etter initiativ fra NORM og deler av det sykehushygiene miljøet i Norge, ble det etablert "Prosjekt for overvåking av import av antibiotikaresistente bakterier hos norske pasienter etter kirurgisk behandling i utlandet". Dette prosjektet omfatter pasienter som blir behandlet i land utenom Norden med prøvetaking før utreise og etter hjemkomst. Målmikrobene er meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA), vankomycinresistente enterokokker (VRE) og multiresistente gramnegative stavbakterier. Prosjektet ledes fra NORM sentralt i Tromsø. De bakteriologiske prøver blir pt. analysert ved de mikrobiologiske laboratorier ved Regionsykehuset i Trondheim og Sentralsykehuset i Akershus (SIA). NORM representert ved overlege Dag S. Halvorsen har presentert overvåkingsprosjektet på møter i RTV, i Helsetilsynet, på Sykehushygienens dag på Folkehelse og i et arbeidsmøte på SIA i løpet av 2001. RTV har dekket alle utgifter til planlegging og gjennomføring av prosjektet. Det vil bli lagt fram egen rapport når kirurgibroen til utlandet etterhvert trappes ned.

BUDSJETT OG REGNSKAP

NORM fikk overført 4 100 000 fra Sosial- og Helsedepartementet i 2001. Driften ble gjennomført i henhold til budsjett, se vedlagte regnskap. De viktigste utgiftene omfatter lønn (ca 1 400 000) og drift (ca 2 500 000), heri inkludert direkte overføringer (560 000) og forbruksmateriell til deltagerlaboratoriene (ca 1 000 000). Aktiviteten for 2002 er planlagt under forutsetning om økonomiske rammer tilsvarende 2001.

Tromsø 30. januar 2002

Gunnar Skov Simonsen